Nr. 3–2021

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT SKOKLA

Skoklefalls-samling på Kringlerstua Midten

Foto: Berit Schei Hagen

Lederen:

Jeg håper dere alle har hatt en fin sommer! Mange av dere er nok ferdig vaksinert, og det er ikke lenge til alle som ønsker det har fått sine doser.

Vi må nok regne med at smittetestsenteret blir på museet i hvert fall ut året, og det er dermed litt begrenset hva vi kan sette i gang av aktiviteter også i høst. Men vi håper at det ikke blir nødvendig med veldig strenge restriksjoner, slik at vi kan bruke museumsrommet noe mer etter hvert.

Bosse Tangen vil fortsette med Historiske glimt fra Nannestad første mandag i måneden, som tidligere både formiddag og kveld.

I første omgang fortsetter vi med aktiviteter utendørs, og håper på godt vær. Det blir en tur til Holkebylia 9. september.

23. september får vi i samarbeid med Nannestad bibliotek besøk av Kåre Syltevik. Programmet videre utover høsten tilpasser vi forholdene.

Som nevnt tidligere ønsker vi å revitalisere våre grupper og utvalg, og kanskje etablere noen nye. Ta gjerne kontakt om du har spesielle temaer du er interessert i og ønsker at vi skal gå mer inn på. Vi ønsker at flere kan engasjere seg og delta grupper, det er veldig mange interessante temaer vi kan ta tak i! Mer informasjon om dette kommer etter hvert.

Faktura for medlemskontingent vil bli sendt ut i løpet av måneden, jeg minner om at den også dekker ditt medlemskap i Romerike Historielag.

Jeg benytter anledningen til å ønske dere god høst, og håper at vi etter hvert vender tilbake til normal aktivitet i historielaget.

Berit

Berit Schei Hagen	Leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf: 905 84 717
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf: 911 68 671
Inger Bjørndal Foss	Sekretær	ingerfo@gmail.com	tlf: 92234585
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf: 615 38 967
Svein Monsen	Web	sveinlmm@gmail.com	tlf: 90552747

Vararepresentanter – Pål Olav Kraabøl – Solveig Ruud Korsmoe – Ola Habbestad

Skokla-redaksjonen: Villy Ruud - vi-ruu@online.no - tlf. 911 68 671

Unni Breen Vinge - un-b-vi@online.no - tlf.97171700

Inger Bjørndal Foss – ingerfo@gmail.com – 92234585, redaktør

Følg oss på vår hjemmeside http://nannestadhistorielag.lag247.no/ og på Facebook Nannestad Historielag

Minneord om Kjeld Ove Fjeldberg.

Nannestad Historielag takker Kjeld Fjeldberg for et årelangt arbeid med å ivareta, samt fremme interesse for bygdas gamle kultur, levesett og arbeidsvilkår. Gjennom hans omfattende slektsgransking har mange fått hjelp og inspirasjon til å bli kjent med sine aner og deres historie.

Kjeld brukte timevis med tolking av gotisk håndskrift, skrevet av prester med elendig håndskrift og enda dårligere fjærpenn.

Kjeld mottok Historielagets Æresmedlemskap, 12.3.2014.

Kjeld var aktivt med i Frimerke-klubben, og skrev Posthistorien i Nannestad. Han var dessuten en friluftsmann, jakt og fiske og turer i skog og mark.

Han kjente historien til mange husmannsplasser og setrer i bygda, og kunne forklare navnet på de fleste småvannene i bygda.

Kjeld hadde mange kontakter og han kjente mange personer i Nannestad. Han husket mye fra krigen og etterkrigsåra, og hvordan bygda måtte gjenreises.

Nannestad Historielag takker for hans deltagelse og engasjement i laget og lyser fred over hans minne.

Nannestad Historielag.

Villy Ruud.

Langs den gamle sætervegen Av Olaf Rønning

Jeg gikk den ofte i ongdomsåra. Fra almenningssaga til Engelsrud-vangen var det to timers gange. Sætervegen går i vekslende lende. Til å begynne med som kjerreveg i pen stigning forbi skauplassen Rustad-hullet, videre langs den fossende Løisa som går i krok og slyng den lange vegen fra Råbjørn. Nedre og øvre Melbysæter ligger vakkert til i søhellinga, - en trivelig plass i skauen.

Vegen blir så mer kronglet, med blauthøl og stein, opp og ned rundt bergrabber og over småbekker opp til Tømmerholen. Lenne blir så slakere innover mot Svartdalsmyrene. Her stiger Svartdalsberget ende opp med blankslitte gråsvarte bergvegger og noen forkrøblede furuer hist og her i skortene. Her var det årvist haukereir i noe gammel skog som aldrig vart høggin på grunn av det stygge lenne.

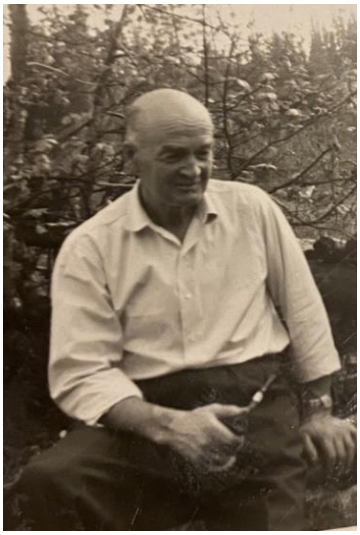

Mærrakjenne ligger som et blankt speil neafor vegen, liksom en lomme på Løisa som renner i vestre kjenskanten. Det slenger en og aen aure og åbor her. Over noen pene småbrabber går jeg videre mot Tangekjenne, her ved en slett og pen berghelle ligger en stor flat stein i passende sittehøyde. Her brukte sæterfolket og skauvandrere legge børa og hvile før den lange tonge lia til Nordbysætervangen.

Vegen går over vaet i bekken neafor oset i Tange-kjennet, nå i sterk stigning opp Tangekjenlia. Her er fin granskau over alt, ingen stygge bråta-hogster, ingen skjemmende spor etter teknikk og moderne teknokraters bettongmentalitet.

Det leiter på beinmuskla og pusten idet jeg kommer opp på Nordbyvangen. Her er det godt å få av ryggsekken, strekke beina og hvile ryggen mot rester av peismurn efter sæterstrusset som brandt ned ei høstnatt for lang tid sea.

Her er et herlig utsyn over alle åser og blåner. I nord og øst skauåser mot Eidsvold, Odal og Nes, Gardermoen, hus og åpen mark, men mest skau, i det uendelige. Heimbygda ligger under åsen med alle sine hus, bakker og gard-hagakruller og bekkedråger. I sør kan Heksebergfjellet og Varingskollen skimtes i blå dis.

Vegen går videre over Bikjekjenrø mot Fagerkjenn. Ved vestsia av kjenne går vegen ved sia av en gammel varme og hvileplass.

Almenningskjøring – Del 2 Av: Bjarne Holter

Veden skulle nå stå til tørk utover sommeren, og seinhøstes ble vedkorsene samlet sammen i store vedlunner der man mente vinter-vegen ville komme. Til dette arbeidet trengtes hest og lunnedrag og et par mann. Lunningen skulle gjøres på en dag, og dagene er korte om høsten. Så var det bare å vente på snø og kulde. Begge deler var nødvendige, da vintervegen ble lagt i lavt lende over myrer og vann for å gjøre transporten så lett som mulig. Når skogvokteren eller andre kjentfolk mente det var forsvarlig å begynne kjøringen, ble varsel sendt de bruksberettigede. Den og den dagen skulle almenningsvegen brøytes. Alle som kunne møttes da fram med behørig redskap, de mest optimistiske hadde også med hest og doning. Skogvokteren var vegviser, da kun han var lokalkjent nok til å finne den beste vegen fram til hogstfeltet. Det var nemlig stor forskjell på sommerstigen og vintervegen, og ikke så lett å kjenne seg igjen.

Var det barfrost og måtelig med snø kunne det gå radig, men det var sjelden. Helst var det bløte myrer, dårlig is og mye snø fra høsten av. Slike forhold medførte mye snømåking og vegarbeide over myrer og bekker. Skulle vegen legges over sjøer ble isen behørig kontrollert, slik at ulykker sjelden eller aldri inntraff. Skogskjørerne så helst at de kom i gang med vedkjøringen før jul. Da kunne de få benyttet den lange romjulshelgen til å hente et lass ved fra morgenen av. Om kvelden var det som regel selskapelighet.

Flere benyttet bruksretten til ved uten å ha egen hest å kjøre den fram med. Disse inngikk ofte overenskomst med andre for å få veden hjem fra skogen, såkalt dømning, og lønna var mest et bedre måltid mat med noko attåt. De fleste småbrukerne var dyktige husdyrholdere, og hadde dermed mye å by på. Slike tjenester passer godt i romjula, men kunne også godt gjøres ved gjensidige tjenester ellers i året. Allsidige personer som de var, hadde de mange strenger å spille på i så måte.

Men det var helst på nyåret med kaldere vær og lengre dager at kjøringen kom ordentlig i gang. En må her se for seg at opparbeidede veger i skogen fantes ikke, og ut fra den store trafikken kunne vegen ofte være vanskelig å holde i farbar stand.

Sesongarbeider Amund Tangen hadde den likevel for det meste under kontroll. Han og kona Dorthea bodde i Rustadtangen, et steinkast fra allmenningsvegen, og således lett tilgjengelig som vegoppsynsmann.

Etter store snøfall hendte det nok at vegen ble så ille at den ble stengt og kjøremannskapene måtte trå til som vegarbeidere.

Alle kjørevegene i skogen var envegskjørte, og dermed måtte alle, hvis de ville unngå mishags-ytringer og grov kjeft, være ute i tide hvis de ville slippe å møte kjørende på veg nedover med lass. Det var den som var på veg oppover som måtte ut av vegen, og det kunne være både heftsomt og strevsomt når snøen var meterhøg. Et slikt eksperiment foretok en sjelden mer enn en gang. Siden holdt en seg i rute.

Dagsrytmen til de kjørende i almenningen tilsa at de befant seg ved lesseplassen i grålysningen. Det førte med seg at de mest langveisfarende måtte ekstra tidlig opp om morgenen.

Når så om lag 200 bruksberettigede, og hver av dem stilte med fra en til tre hester utstyrt med et sangverk av en skogsbjelle, de største festet på draget, var det en opplevelse å se og høre. Med disse bjellene varslet de andre vegfarende, for det ble ofte kjørt hardt. Særlig i skogen var det nødvendig med god varsling. I nåtid hadde nok denne kjøringen vakt oppsikt, men den gangen, ja, da bare var det sånn. De som om morgenen hadde kjørt en time eller to kanskje i sprengkulde, stanset på sitt hvilested Melbyseter for å sette inn nistematen og samtidig få litt varme i kroppen.

Rundt århundreskiftet kunne det være opptil 100 hester samlet i lykkja på Øversetra hos Berthe og Amund Melbyseter. Det var så fullt inne at husets folk nærmest måtte holde seg utendørs. Kjørekara fikk her kjøpt kaffe for sju øre spillkummen, en pris som senere steg til ti øre. Etter at Berthe og Amund drog på åra fortsatte Anne og Ole Hoff tradisjonen her på Melbyseter inntil de flyttet ned til Rustadmoen og overtok forvaltningen over allmenningens husvære der.

Dermed flyttet også hvilestedet for almennings-kjørerne ned dit. Der var det langt bedre husrom for både vertskapet og kjørerne. Her var også hvilerom for sagmannskapene og for kjørere som lå på tømmerkjøring for allmenningen.

Det kunne vel være noe urolige tilstander for husets folk, men det var kun på vinterstid det var noe drift. Når alle vedkjørerne brøt opp og belaget seg for hjemreise kunne det være lange reksler med hester og vedlass som snirklet seg gjennom bygda på ettermiddagen.

Kommet vel hjem var det å sette bort hestene på en forsvarlig måte, og

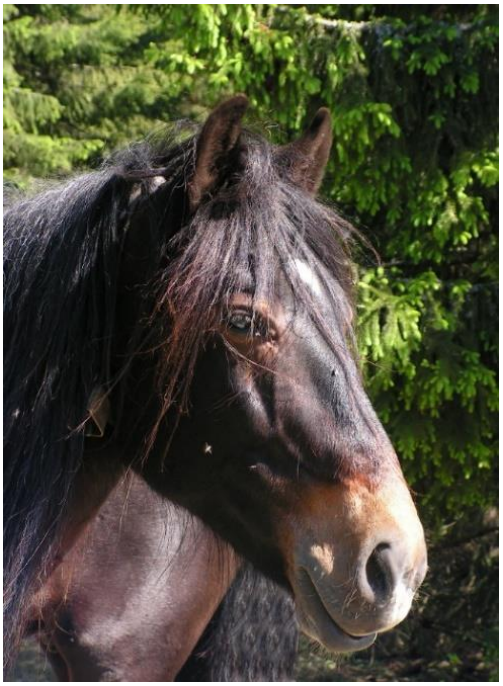

så komme seg inn i varmt hus og få seg servert en bedre middag. Etter en lang dag og kaldt vær seg trettheten inn over kjørekaren, og det ble kanskje en kort middagslur. Men snart måtte en ut og lesse av lassene og gjøre alt klart til neste dag.

Omtrent hver dag var det noe som hadde gått i stykker og måtte repareres. Det kunne være seletøy eller doningene. Verre var det hvis hesten hadde mistet en eller flere sko under kjøringen i dyp snø og en måtte til å legge under nye sko. Det nyttet nemlig ikke å dra til skogs uten god skoning.

Egne klær og hestedekken måtte tørkes og høysekk stappes før en kunne slappe av for dagen og få noen timers søvn. Snart ringte klokken for en ny dag med foring og stell av hestene, noe som er det første og det siste en god skogskjører har i tankene.

Visste du?

Fra Bygdespeilet nr. 3 1975

- at det ble omsatt eiendommer i bygda for 21 097 000 kroner i 1974? Det er et vesentlig høyere beløp enn i 1973 da omsetningssummen var 8 595 000 kroner.
- at det pr 1.7.75 var 62 leiligheter under arbeid i Nannestad? Totalt representerer disse et areal på nær 6 000 m2.
  I halvåret fra 1. januar til 1. juli i år ble 36 leiligheter fullført.

(Alle opplysninger fra Statistisk Sentralbyrå)

Hvordan Nannestad Kvindesagsforening ble til, arbeidet og ble avviklet. Framvekst av et kvinnepolitisk miljø. Del 1

Av Haagen Skjennum

For at fortellingen om kvinnebevegelsen lokalt skal bli riktig, må jeg ta med litt om hvordan og hvorfor de menneskene som etter hvert ble et politisk kvinnenettverk i Nannestad fant hverandre. Jeg kommer også til å bruke noen sitater fra den tidens skriftlige kilder som dokumentasjon.

Lina Nordby, f. Nielsen, var født på Asak i Sørum i 1847. Hun var nummer 9 i en søskenflokk på 12. Foreldrene, Anders Nielsen (1796) og Berte Kristine Johansdatter Asak (1810), var begge svært musikalske og hadde en velutviklet humoristisk sans og tydelige teatralske evner.

På 1800-tallet beslagla kampen for den daglige føda det meste av tida til befolkningen. Selvstendighetstrangen og stadig økende tru på egne krefter, samt en politisk engasjert far, som var ordfører i Sørum i to omganger, førte til at politiske spørsmål fikk en ny og bredere plass i dagligdebatten også på landsbygda og ikke minst på Asak. Dette engasjementet førte også naturlig til et økende behov for bedre almenkunnskap, som igjen førte til forventninger og krav om bedre almenskole. Lina fikk med seg disse impulsene gjennom oppveksten i den store ungeflokken. Interessen for kunnskap, politikk og kultur sto sterkt i hennes bevissthet.

Muntlige overlevering sier at Lina og ordensmannen, den jordnære, meget realistiske og faglig dyktige bonden Halvor Nordby fra nordgarn Nordby traff hverandre i et gjestebud i nabogarden søgarn. Etter selskapet ble det fart i sakene. Lina og Halvor giftet seg i 1872. Så langt har jeg også sagt noe om bredden som foreldrene møtte barneflokken som etter hvert kom til med: Humor, kunnskaps-stimulans, samfunnsengasjement, realisme, arbeidsomhet og ikke minst orden.

Lina Nordby

Lina og Halvor fikk 7 barn, hvorav 5 jenter vokste opp.

Lina Nordbys nevø Adolf Braanaas, fra Braanaas i Skedsmo, ga i 1924 ut et hefte som heter «Optegnelser angaaende en bondeslekt paa Romerike». Her skriver han om sin tante Lina og sine søskenbarn. «Lina

Nordbye var selv meget musikalsk og hun forsto tidlig at hendes småpiker hadde anlæg for sang. Det lå saaledes noksaa nær og liketil for hende at komme til at tenke paa at hun selv kunde prøve å lære dem litt. Forsøket blev gjort, og det faldt heldig ut. Eleverne blev over forventning flinke, og baade de og hun fikk glæde derav. Hun blev saaledes deres første sanglærer. Disse fem søstre har i særlig grad arvet sans for tonekunst. De synger alle, og har sjelden gode sangstemmer. De har holdt konserter paa flere steder, og deres sang har blitt mottatt med sterkt bifald».

Hvorfor forteller jeg dette? Jo, fordi døtrenes sang ble døråpner til mennesker som det ikke uten videre var en selvfølge at Lina og døtrene skulle ha tilgang til på den tiden.

I tillegg til å være sine døtres første sanglærerinne, var Lina opptatt med å forsøke å fylle de hullene med kunnskap som hun mente at den offentlige skolen den gang etterlot. «Les aviser jenter, det er verdens-historie», innprentet hun døtrene.

I 1893 skjedde en episode som trolig også var med på å vekke den politiske Lina, som hadde slumret i 20 år i ammetåke og barne-oppdragelse. Noen kvinner hadde et par år tidligere stiftet en kvinne-forening, nå med 34 medlemmer, hvor Lina ble valgt til leder, hvor følgende vedtak ble gjort: «Likeledes foretoges valg på tre mend, hvoraf minst en er forpliktet til at være til stede ved kvinnemøderne». Det har formodning mot seg å tro at dette var et forslag som noen av de 34 kvinnene hadde suget fra eget bryst. For den selvstendighetshungrende, politiske Lina må dette vedtaket ha vært en sviende ørefik og en påminnelse om menns trang til styring.

Linas eldste datter, min bestemor Bertha Skjennum, skriver i sine erindringer: «I vår oppvekst var det en sokneprest her, Abraham Borch Stenersen Anderssen. Hans frue var født Myhre. Hun var så forferdelig glad i sang, og da hun fikk greie på at vi sang ble vi ikke så sjelden budne til prestegården for å synge. Der traff vi blant andre fru apoteker Sinding som var sokneprestens søster, og hennes politisk radikale og engasjerte døtre Dora Sinding (1868) og Birgit Sinding (1862) fra Fredrikstad.»
Dette ga Lina og døtrene en åpen dør til et miljø som ikke uten videre sto åpen for en vanlig bondefamilie på den tiden.

Sinding-søstrene var aldersmessig nærmere Linas døtre enn Lina. Da fru Haldora Sinding ble enke på slutten av 1800-tallet kjøpte hun Sole, som ligger like ved Nannestad kirke. Den unge fru lensmann Anna Johnsen, nærmeste nabo til prestegården, sluttet seg også til. Et kvinne-politisk miljø var i emning i Nannestad ved overgangen til det nye hundreåret, og disse kvinnene fulgte godt med på alle tilgjengelige nyheter.

Norske kvinners Sanitetsforening ble stiftet i 1896 med Fredrikke Marie Qvam som leder, som hun ledet et kvart århundre. To år senere var det opprør og utbrudd av Kvinnestemmerettsforeningen. Med den samme fru Qvam som leder ble Landskvinnestemmerettsforeningen av1898 stiftet.

Dora Sinding

Strategen fru Qvam var nok medvirkende til at Sinding-søstrene og kretsen rundt dem stiftet Nannestad Kvindesaksforening helt i starten på det nye århundre. Det foreligger ingen protokoller fra foreningen, men den unge, radikale og utålmodige Dora Sinding ble trolig valgt til formann helt fra starten. Kjente styre-medlemmer var bl.a. fru lensmann Anna Johnsen, begge tidlig i 30-årene, og ikke minst den nesten en generasjon eldre Lina Nordby.

Kampen for stemmeretten var det viktigste. I 1904 fikk kvinnene inn 2 kvinner på de konservatives valgliste i Nannestad hovedsogn, uten å lykkes med å komme inn i Herredstyret på faste plasser. I 1905 finner vi de første spor i Nannestad Kommunes arkiver, i form av 2 brev:

Nannestad 20de Mai 1905

Til Nannestad Herredstyre

Efter derom fremkommet Forslag i Nannestad Kvindesagsforening tillader Foreningen sig herved at at henlede det ærede Herredstyrets Opmerksomhed paa Ønskeligheden af med det første at faa Amstskole her i Bygden. Da saadan sidste gang var afholdt her i Nannestad - nu vistnok 7 aar siden – var den meget godt besøgt, og vi tror at udtale et meget udbredt Ønske naar vi henstiller til Nannestad Herredstyre at fremstille en Sag der er af saa stor Betydning for vor Ungdom.

Dora Sinding Lina Nordby
Johanne Hetager Anna Johnsen

Til Nannestad Herredstyre

Man tillader sig herved at bringe i erindring ved forestaaende valg paa lagrette- og domsmænd, at nu også kvinder kan vælges som saadanne og framhæve, at det specielt af hensyne til kvindelige forbrydere turde være ønskeligt at saa mådtte ske.

15-9-05 Anna Johnsen
f.t. viseforman i N.K.F.

Da kvinneorganisasjonene i løpet av et par-tre sommeruker samlet 300 000 underskrifter fra kvinner over hele landet til støtte for Unionsoppløsningen, var det en kvinnemobilisering uten sidestykke. Jeg tror det kan det reises tvil om samtiden (og kanskje ettertiden?) fullt ut har forstått hvilken effekt dette hadde for kvinnenes egen bevisstgjøring

Nannestad hadde i 1905 ca. 4000 innbyggere. Hvis kjønnsfordelingen var 50/50, og fordelingen over/under 21 år det samme, var det kanskje 1000 kvinner som kunne skrive under. Listene viser 786 underskrifter fra Nannestad, en oppslutning på nær 80%.

I seg selv er det fantastisk å få 80% av bygdas voksne kvinner til å skrive under fra 5. til 19.august. men det forteller også om en organisasjon med handlekraft, og at de hadde et lojalt grendekvinneapparat. Det er slik at en ved å legge listene utover, og litt lokalkunnskap, kan rekonstruere vegnettet i Nannestad i 1905 med listene riktig plassert.

I tillegg viser resultatene at ledelsen i kvinnesaksforeningen hadde kraft til å få dette gjort på de 14 dagene som var satt av. Det kan jeg si fordi underskriftene fra Nannestad var med av de 244765 første under-skriftene som ble overrakt Stortinget 22. august 1905, 17 dager fra starten.

Hvordan var dette resultatet sammenlignet med nabokommunene? Ifølge den offisielle statistikken hadde Hurdal 54 underskrifter, Ullensaker 32, Gjerdrum 324, Nes 482 og Eidsvoll 0. Både Nes og Nannestad hadde oppegående kvinnesaksforeninger.
Uansett hvordan en ser på resultatene, sto Nannestad sto i en klasse for seg vurdert mot nabo-kommunene.

Jeg ta med et meget godt og reflektert, usignert leserinnlegg fra Eidsvold Blad fra september 1907, og lar et spørsmål henge i lufta: Er det en

tilfeldighet at leserinnlegget, i tillegg til den grundige omtalen av situasjonen i Nannestad, omtaler forholdene i nabobygdene Ullensaker og Nittedal? Kan det være skrevet av en kvinne fra Nannestad? I tilfelle hvem?

Kvinderne og valget.

I Nannestad møder kvinderne, efter hvad jeg har hørt fortælle, ved valget i høst med egen liste. Ved sidste valg fik kvinderne i Nannestad paa de konservatives liste med to kvindenavn; dengang havde ogsaa partiet indbudt kvinderne til sit møde, men resultatet blev, at de to kvinder rak kun op som suppleanter, og saavidt vides har de aldrig fungeret.

Man ser lidet til kvindernes sammenslutning ogsaa til dette valg. I Kristiania skal kvinderne vistnok, efter hvad "Aftenposten" fortæller, havt den formastelige tanke, at stille egen liste med bare kvindenavn. Herover er bladet som rimelig kan være meget ærgerlig. Det slutter sine bemerkninger omtrent saaledes: "Det vilde se rart ud, om mændene holdt de forskjellige partiers lister rene for kvindenavn." Udover bygderne er det imidlertid intet særsyn, at listerne er rene for kvindenavn. Jeg er vis paa, at de fleste kvinder er enig med bladet i, at den tanke var forargerlig og uretfærdig. Til beroligelse kan jeg oplyse, at kvinderne i Nannestad er mere moderate og retfærdige i sin tankegang end sine søstre i hovedstaden. De optræder rigtignok med egen liste, men en ganske liden en paa 6 personer, 3 kvinder og 3 mænd.

I bladet "Akershus" har jeg ofte seet fremholdt det bagvendte i, at kvinderne omtrent ikke er repræsenteret i kommunerne her i Romeriksbygderne. Jeg tillader mig at hidsætte følgende brudstykke hentet fra nævnte blad for 27de august dette aar: "Vi har havt anledning til at tale med ledende mænd i forskjellige bygder her i Romerike om dette. I Nitedal spurgte vi for en tid siden en af den frie vælgerforenings bestyrelsesmedlemmer: Naa, hvormange kvinder skal dere saa sætte op paa listen deres? Aa, det blir vist ingen det, fik vi til svar. Det er ingen kvinder, som har nogen interesse af sligt her i Nitedal.

Hvillet vi tillod os at betvile — —

Socialistforeren paa stedet gav os forresten omtrent det samme svar. Vi har ingen som kan greie det, sa han, de har ingen uddannelse.

Men kjært, man behøver da vel ingen speciel uddannelse for at være med i herredsstyret? siger vi forundret. — Naa nei, men ialfald faar de da være saapas, at de ikke har lampefeber. — Lampefeberen gik nok snart over, tænker jeg, bare de blir lidt vant. Men socialistforeren gjør som en anden stor mand forhen gjorde, han bare smiler forat undgaa at svare.

I Ullensaker siger man ogsaa, at kvinderne ikke bryr sig noget om det kommunale. I Lillestrøm viser det sig desværre heller ingen interesse. Nannestad har tidligere havt to kvindelige suppleanter, saa der er det kanske lidt haab. I Urskog er det heller ikke ganske haabløst, saavidt vi kan forstaa."

— — — — —

Efter disse oplysninger ser det nok desværre ilde ud med interessen udover bygderne. Og vi kvinder maa indrømme, at vor tilsyneladende mangel paa interesse godt kan anføres som forsvar for mændenes handlemaade.

Men jeg har rigtignok hørt fortælle, at man før i tiden maatte lade bare det halve herredsstyre gaa af om gangen, fordi interessen var liden og uddannelsen — eller hvis det var skolekundskaber socialistforeren mente — var yderst tarvelig. Men disse mangler er tilstede hos kvinderne i den udstrækning, at slige forholdsregler er nødvendige nu? Hvad uddannelsen angaar, saa maatte han vel mene, at der burde oprettes en egen slags skole til uddannelse af kvindelige herredsstyremedlemmer, da det vel heller ikke kan være at tale paa at opta gamle forholdsregler, som at lade bare det halve herredsstyre gaa af om gangen, forat nybegyndere som kvinderne skal ha noget at lære af; det vilde ikke være i socialismens aand, nei, alt maa være nyt.

Jeg er ikke saa ganske sikker paa, at kvinderne er saa uinteresserte, som de lader til. Det kan være flere faktorer, som maa regnes med her. Som den vigtigste vil jeg nævne, at de fleste husmødres tid er saa altfor optaget. Kanske jeg ogsaa tør nævne en rent banemæssig bestedenhed. Ja, det ser rigtignok ubestedent ud, at ville trænge ind paa omraader, hvor manden i aarhundreder har raadet grunden alene, det skal jeg villig indrømme. Jeg har ogsaa tænkt en liden smule paa den "kjære husfred". Skulde den spille en liden rolle — f. eks. paa valgdagen, da skal jeg ligesaa villig indrømme, at for en stemmes skyld ofrer ikke kvinden et saa kostbart klenodie. At her kan være flere motiver tilstede, som taler for kvindens passivitet, naar det gjælder kommunale gjøremaal, er vel overflødigt at tilføie.

Jeg vil oprigtig ønske kvinderne i Nannestad, at dette lille tilløb maa krones med held, og bli et eksempel for kvinder i andre bygder.

Fortsettes i nr.4-2021

Kulturvandring

Nannestad Historielag inviterte torsdag 22. mai til en kulturvandring i gamle Holter sentrum.

Vi startet ved Løken skole hvor Odd Ruud fortalte om Løken skole, både om skolekretsen og bygningene på skolen. Gamle Løken skole står ennå og er restaurert. I 1900 ble det bygget ny skole med leilighet for lærer og lærerinne. Ole Ruud ble lærer på Løken skole i 1937, og flyttet inn med familien. Vi fikk mange historier fra Odd Ruuds oppvekst på skolen, blant annet om den store skolehagen. I 1950 ble skolen ombygd da Finstad og Løken kretser ble slått sammen. Denne bygningen ble revet i 2012.
Sammenslåingen av kretsene var ikke uten protester fra Finstad krets. Noen av deltakerne som kom derfra hadde vært med på 2 ukers skolestreik ved oppstarten på Løken i skoleåret 1950/51.

Deretter ruslet vi bort til prestegården på Løken, også kjent som Nannestad kapellangård. Pål Kraabøl fortalte om gårdens historie, fra prestegård i middel-alderen, en tid som presteenkesete og som bolig for residerende kapellan i Nannestad.
Vi fikk høre om livet på prestegården fra tiden rundt 1900 og framover, fra Elisabeth Christies beskrivelse i boken Prestegårdsliv. Den nye eieren av prestegården var til stede, og vi fikk gå en runde rundt huset og se på det vakre inngangspartiet og hagen.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Planen var å gå videre til Holter Meieri, men da ble vi avbrutt av et kraftig regnvær. Noe fant bilene og dro, og noen ble igjen under et lite tak ved skolen og fikk høre Åsmund Myhrer fortelle historien om Holter meieri fra 1869 og framover. Været kan vi dessverre ikke styre, men noen fikk tatt seg en kopp kaffe også!

Berit Schei Hagen

Nannestadfestivalen

Endelig kunne vi ha en dag med åpne dører til Nannestad Bygdemuseum! Nannestad Historielag var til stede i museet lørdag 19. juni.

Villy Ruud, Ola Habberstad og Ole Johan Røtterud viste fram utstillingen «Frigjøringsdagene 1945. Hjemmefronten og dens betydning for friheten» til mange interesserte.

På bildet til venstre viser Ola og Villy fram gamle flyfoto fra Nannestad.

Det var godt besøk, en del var på museet for første gang og benyttet anledningen til å gjøre seg kjent.

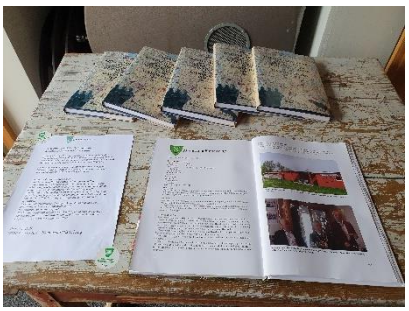

Noen benyttet også anledningen til å kjøpe Kåre Sylteviks bok «Krigsveteraner fra Nannestad forteller om motstandsarbeid rundt Gardermoen 1940-1945»

Berit Schei Hagen

Skoklefall på Sø-Kringler

Nannestad Historielag kunne igjen følge tradisjonen og feiret Skoklefall på Sø-Kringler torsdag 3. juni. Etter gammel tradisjon skulle våronna være ferdig denne dagen, og hesten skulle slippe ut av skoklene.

Vi samlet oss på Sø-Kringler, og gikk kulturstien til husmannsplassen Kringlerstua Midten. Der stilte Gabriel Ødemark og Johanna Lerberg Birkenes med hest og vogn, og vi fikk se skoklene falle. Vi ble også vist en lunnebom, og Villy Ruud, Gabriel og Johanna fortalte om hvordan denne mer moderne varianten av hesteredskap fungerte.

Deretter fortalte Ola Habberstad om Kringlerstua Midten, både historien til stedet og om arbeidet dugnadsgruppa i Historielaget utfører. Det var anledning til å ta en runde i våningshuset, samt se inn i fjøs og stabbur. Vedlikeholdsarbeidet utføres med støtte fra Kulturvernrådet i Akershus.

Deretter gikk vi tilbake til Sø-Kringler, og nøt medbrakt mat og drikke i den fine sommerkvelden. Villy hadde tradisjonen tro med en quiz om gamle ord og uttrykk. Deretter var vi så heldige at Terje Bekkedal hadde med toraderen sin og spilte for oss.

Berit Schei Hagen

Foto: Berit Schei Hagen og Solveig Ruud Korsmoe

Samling ved Flatnertjern

Torsdag 24.juni inviterte Nannestad Historielag til vårens siste møte. Denne kvelden møttes vi ved Flatnertjern.
Cato Sand fortalte først litt om historien til området her. Det begynte med

gårder og husmannsplasser, men etter hvert overtok forsvaret. Norske Offiserers Rideklubb holdt til på Mohøgda nord for Sørmotjern, og ved Flatner er det fortsatt både galoppbane, feltrittbaner og hinderløype.

Cato fortalte videre om gårdene som har vært i området, og hvor man mener de har vært i forhold til tjernet. Han visste også litt om noen av menneskene i slekta hans som har bodd her, og om livet deres i gode og mer vanskelige tider. Alle gårdene er nå borte, og det er få spor igjen.

Deretter overtok Villy Ruud, og han hadde skrevet ned litt om hvordan han tenkte seg at livet kunne være for husmanns-folk, og hva slags problemer de møtte i en travel hverdag. Villy hadde også familie som har bodd i området, og kunne snakke litt om dem og deres liv her.

Vi tok oss så tid til en matbit, en kaffekopp og en god prat før en del av

oss med Cato på en liten vandring i skogen ved tjernet. Der var det både kullgroper, og mulig andre tufter som bør undersøkes nærmere.

Det var en del mygg i området, men det la ingen demper på humøret. Det var godt frammøte og god stemning.

Inger Bjørndal Foss

Fjellskolen nr.1

Tomt ble anskaffet i 1905 ved «Skalleberget» på Preståsen, på den andre siden av veien for den nåværende Fjellskolen.

Den nye Fjellskolen ble ny skole for Eker krets, og sto ferdig i 1907.

Fjellskolen 1913

Huset fikk to skoleværelser i første etasje og sløydlokale i annen.

Eker ble lærerbolig i 1908.

Fjellskolen 1914

Fjellet skole nr.2

Skolen ble bygd i 1935 og var skole fram til 1965.

I 1985 ble den bygd om til ungdomshjem, og senere leiligheter.

Villy Ruud

Nannestad prestegård

Nannestad prestegård het opprinnelig Skefillstaðir, og ble antagelig ryddet i tidlig vikingtid. Navnet blir nevnt i flere dokumenter fra 1300- og 1400-tallet. Prestegårdens eiendom strakte seg ut over gårdens grenser. I 1393 hadde prestegården inntekter fra 69 gårder i bygda, og 9 parter utenom bygda.

Den første presten vi kjenner navnet på er Sira Paul, som er nevnt i et dokument fra 1320. Deretter kom Sira Torstein, som er nevnt i 1926.

Det er noe usikkert hvor prestegården opprinnelig lå. Sagnet sier at den lå et par hundre meter vest for den opprinnelige, og i det området var det også en del steiner som kunne tyde på at det hadde vært bebyggelse der. Dette stedet er nå planert ut, så det er usikkert om dette stemmer.

Husene på prestegården nevnes først i 1683. Presten framsatte da krav om at den nye bygningen de selv hadde bekostet. Presten hadde tre hus til rådighet: Borgerstua, herremakket og stallen. Herremakket ble brukt av den katolske biskopen når han kom på besøk. Herremakket og borgerstua var opprinnelig to adskilte bygninger, men på 1600-tallet var de et felles bygg og prestefamilien bodde der. I 1730 heter det at bygningen besto av en stor stue, et kjøkken, et sengekammer, et barnekammer med overbygde værelser, en sal og to kammers med loft og svalgang mellom. Bygningen var av tømmer, men bordkledd på tre sider. På gården fantes dessuten stall, låve, fjøs, stolpebuer, drengestue, grisehus, geitefjøs med hønsehus over, treskelåve, mjølkebu, redskapsskjul, bryggerhus, kjone og badstue.

I 1775 ble det satt opp ny hovedbygning. Dette var et hus som ble revet i Hurdal og satt opp på prestegården. Huset var åttelaftet. Det hadde fire værelser i første etasje og to kammers i andre. Bygningen hadde tålt flyttingen dårlig, og allerede i 1793 måtte det reises ny hovedbygning. I løpet av sommeren ble veggene ført opp til taket, men da høsten kom dro tømmermennene hjem til Gudbrandsdalen for å berge høy og korn, så bygningen sto ikke ferdig før året etter.

I 1888 ble daværende hovedbygning revet ned og ny grunnmur ble lagt. Nå ble bygningens nord/syd-akse dreid noe mot sørvest. Det nedrevne tømmeret ble gjenbrukt, og bygningen fikk samme størrelse og antall rom som før. Arkitektonisk fulgte den tidens mote, og det ble sveitsermønster i gavlveggene. Prestegården frasto nå i hovedtrekk slik vi kjenner den i dag.

Gårdens stabbur ble revet for noen år siden, og antall uthus er nå sterkt redusert. Fjøs, stall og låve er erstattet med en drifts-bygning, ellers gjenstår et vognskjul. De største forandringene på hoved-huset er at inngangspartiet er endret.
Tross modernisering er en del av husets opprinnelige interiør bevart.

Info fra heftet «Nannestad kirke gjennom 800 år», 1993, av Erling Dæhlie
Inger Bjørndal Foss

Klipp fra Bygdespeilet nr.3 1975:

Utstilling av malerier, trearbeider og dekorasjoner i Steinsgård skole.

Under årets sommerstevne ved Hurdalsjøen var det en utstilling i Steinsgård skole, hvor produksjoner av lokale kunstnere ble vist.

Bjarne Røtteruds bilder utgjorde her det profesjonelle innslaget, mens Ole Vollaug og Harald Hagen Petersen viste sine amatørbilder. Hans Granlund stilte med en større samling av trearbeider, og Esther Undheim viste dekorert porselenservice.

Utstillingen ble omfattet med stor interesse, og det er å håpe at lignende tiltak blir fulgt opp ved senere anledninger. Her skulle det i alle fall ligge muligheter til å kunne få presentert våre lokale kunstnere, samtidig som selve utstillingen naturlig går inn som et tiltrekkende ledd i arrangementet forøvrig.

Idrettslag i Nannestad 1956 Av: Magnus Habberstad

Holter Idrettslag (1956)

Startet 3.6.1918. Første formann Alf Myrhaug. Styret: Ivar Engelstad, Jens Edseth, Tore Gressaker, Kåre Lerengen, Nils Døhlen.
Medlemstall: 43.

Deltakere i Holmenkollen: Even Nordby, 4 ganger.
Kretsmesterskap: 1954: Hans Finstad, Romeriksmester i 5-kamp
1955: Tore Bjørn Lerengen, Romeriksmester i skihopp i eldste gutteklasse.

Laget har to skibakker, Holterenga og Revtjernbakken, den siste var en av de beste 60-meters bakker på Romerike.
Lagets idrettsplass er under utbedring, og lagets ønske er å få fullført sitt idrettsanlegg samt å få et tidsmessig klubbhus.
Æresmedlemmer: Alf Myrhaug og Nils Døhlen.

Nannestad Idrettslag (1956)

Startet 7.5.1922. Første formann: Lars Homble. Nåværende styre: Even Engh, formann, Holger Engelsrud, Magnus Habberstad, Bjarne Hafstad, Kolbjørn Homble, Hans Homble, Viktor Fjelldal.
Medlemstall: 122.

Holmenkolldeltager: Bjarne Sydhagen.
Aslaug Homble ble i Norgesmesterskap, 1953, nr.5 i høyde og slengball, videre ble hun Norgesmester i slengball i 1955 og tok samme år 2 førsteplasser i internasjonalt og nasjonalt stevne.
Laget har i alt 50 kretsmesterskap, de fleste i friidrett og en del lagpokaler på ski.
Kåre Syltevik, kretsrekord i 10-kamp 1946, kretsmester i 10 kamp, 1949 og 1950.
Birger Engelsrud, kretsmester i spyd 1934.1935 og 1937, kretsmester i 10 kamp, 1938 og 1939.
I friidrett har også Helge Nannestad og Ole Knut Ulnes hevdet seg godt.
Av skiløpere var Hans Ruud Romeriksmester i hopp, 1938.
Gunnar Sandaker Romeriksmester i kombinert, klasse B, 1935.

Laget har skibakke i Sogndalen, eget sentralidrettsanlegg med park, eget klubbhus med grendebadstue.

Åsen Idrettslag (1956)

Startet,5.5.1925. Første formann: Ole Sund. Nåværende styre: Kristoffer Fevik, formann, Ole Bjertnes, Arne Brustad, Ragnvald Ruud, Olaf Slattum.

Holmenkolldeltagere: Ole Bjertnes, Hans Granlund, Hjalmar Nordal, Jørgen Gulbrandsen, Kristian Nordby. Av lagets ski-løpere er Ole Bjertnes og Kristian Nordby de beste, hver med 3 premier i langrenn i Holmenkollen.
Ragnvald Ruud har vært blant Romerikes beste hoppere i seniorklassen.
I orientering har Kristoffer Fevik og Arne Lerberg vært blant kretsens beste.
Laget har 15 kretsmesterskap fordelt på ski, orienteringsløp og fri-idrett.
Hans Ruud Romeriksmester i skihopp 1938.
Lagets beste skiår var 1946, da løpere i langrenn og hopp erobret 9 lagpokaler og 118 premier.

Laget er siden 1948 medeier i Revtjern bakken i Holter. Laget har egen badstue og har kjøpt tomt til idrettsanlegg, og lagets ønske er å få en brukbar fotballbane.
Æresmedlem: Olaf Tronrud.

Bjerke idrettslag (1956)

Startet 15.3.1936 som Bjerke A.I.L. Første formann Albert Antonsen (Bjerke skiklubb oppløst i 1935). Nåværende styre: Arvid Bergsten, formann, Leif Granum, Arne Skjennum, Trygve Simonsen, Jens Bjerkestuen, Kåre Sigvartsen.
Medlemstall 162.

Holmenkolldeltagere: Oskar Haug, Nils Skjennum, sistnevnte har også gullmerket i Birkebeinerløpet.
Mesterskap i AIL: Holger Nilsen Romeriksmester på 17 km i 1940.
Oskar Haug Romeriksmester komb. 1939 og 1.pr komb.sen.1947.
Gunnar Skjennum, Romeriksmester spes. langrenn og komb.1950.
Ole Hansen, 1.pr.kl.B, Romeriks mesterskapet 1939.

Laget har egen fotballbane som i år er omlagt til gressbane, og laget er eier av 2/3 i et forsamlingshus, liksom det er bygd en gutteskibakke på Vollaugmoen.

I tråd med tradisjonen fra den opprinnelige Bjerke skiklubb er lagets beste aktive idrettsmenn å finne blant skiløperne, av den eldre garde bør nevnes Nils Skjennum, Einar Skjennum, Jens Hetager, Hilmar Breen, og av den yngre garde Holger Nilsen, Ole Hansen, Gustav Haug, Oskar Haug, Jens Bjerkestuen, Hans Breen, Gunnar Skjennum.
Lagets ønske er økonomisk støtte av kommunen til å drive idrett på skolene og i idrettslaget.
Æresmedlemmer: Martin Stensrud, Olai Røtnesholtet.

Skogen Idrettslag (1956)

Startet 26.2.1938. Første formann, Bjarne Granly. Nåværende styre: Ola Breen, formann, Bjarne Granly, Leif Utby, Alice Tangen, Hilmar Hagen.

En idrettskomite valgt innen fagforeningen i 1933, tok seg av idrettssaken i kretsen inntil Rustad og Sandsnesseter Skiklubb ble stiftet 26.2.1938, og fra 1930 til 1940 var det i samme kretsen også et friidrettslag, Rustad og Sandsnesseter Idrettslag, inntil begge disse lag ble slått sammen til Skogen I.L.

Laget har eget idrettsanlegg, har 68 medlemmer.
Laget har 2 hoppbakker: Bakkelia, bakkerekord 32 m, og Nilsbråten, bakkerekord 30m.
Mesterskap: Thor Nordby, Romeriksmester på 10 km langrenn, jan 1952, Thorbjørn Solsrud, Romeriksmester 1954 i hopprenn eldste gutteklasse.
Lagets hoppere i gutteklassen, Jon Øines og Jan Rustad er også blant de beste aktive.
Lagets ønske er eget klubbhus og fullføring av idrettsbanen.

I denne korte oversikt over idretten i Nannestad de siste 60 år bør idrettsungdommens gode holdning under siste krig nevnes, og senere fikk myndighetene et mer våkent syn for idrettens betydning. Den 13.juli 1946 ble Nannestad kommunale idrettsutvalg konstituert ved Mikal Homble som formann, og kommunen har hvert år siden bevilget et større beløp til idrett, dels til innkjøp av tilskudds jord, og dels til helt nye idrettsanlegg, samtidig som Statens Undoms og Idrettskontor har bevilget tippemidler. Ved hjelp av dette og ungdommens egen dugnad, har idretten i Nannestad gjort et godt steg framover: å gjøre ungdommen til sunne og sterke individer og nyttige samfunnsborgere.

Merkede stier og stolpejakt

Når vi går i skogene i bygda kan vi finne spor etter gamle veger og stier, og også gamle hulveger. Disse har fått en U-form etter lang tids bruk og mye ferdsel av folk og dyr, og har vært benyttet gjennom mange generasjoner.

De siste årene har mange stier i kommunen blitt merket, og vi er så heldige at det ennå er mange ildsjeler som fortsetter det store arbeidet med å merke naturstier. Stiene er merket med blå maling på trær eller steiner, og vi finner skilt som viser hvor vi kan gå, og hvor langt det er igjen til målet vårt for dagen.

Dette er flotte tiltak for å få flere ut i naturen og gjør det lettere for oss alle å bli bedre kjent i bygda. Stiene er godt merket, og det gjøres også en stor innsats for å få oss tørr-skodd fram. Vi kan nå lett finne fram til de fleste steder vi kanskje har hørt om, men ikke helt har visst hvor er.

De siste årene har det dukket opp stolper med kode, slik at vi kan gå på stolpejakt. Deler av stolpejakten foregår på asfalt slik at også rullestol eller barnevogn kan benyttes på turen. Stolpene er merket med forskjellige farger for å markere tilgjengelighet. Stauren og stolpen på bildet befinner seg på Prestmosen, og kombinerer både stolpejakt og tursti. Ellers finner vi poster for orienteringsløpere og merkede skiløyper, så det er mange muligheter å velge i når vi har kommet oss over dørstokken og ut i marka.

Toppturer har også blitt populært, og mange setter seg bokstavelig talt høye mål hvert år. Klofjell og Marifjell er topper vi kan nå her i bygda.

Mange av stiene følger som sagt gamle ferdselsårer og en av disse er Rondanestien. Den kommer inn i Holter fra Hakadal og følger bygda nordover til den et stykke etter Nordmokorset går videre inn i Eidsvoll hvor den også møter Pilegrimsleden.

Inger Bjørndal Foss

Program for høsten:

Foreløpig program for høsten. Programmet vil bli oppdatert med aktiviteter utover høsten. Mer informasjon sendes ut i forkant av møtene.

Mandag 6. september Kl. 11 og kl. 18.30
Historiske glimt ved Bosse Tangen på Kringlerstua Midten
Tema: Minner fra Kringler krets

Torsdag 9.9. kl. 18. Kulturvandring i Maura
Fangstgraver i Holkebylia ved Villy Ruud

Torsdag 23.9. Besøk av Kåre Syltevik
På biblioteket, arrangement i samarbeid med Nannestad bibliotek.

Historiske glimt ved Bosse Tangen 4.10., 1.11. og 6.12

Foreløpige datoer for medlemsmøter: 21.10., 25.11.
Julemøtet bestemmes senere.

Aktiviteter i museet er avhengig av om det fortsatt er restriksjoner, vi håper dette er avklart i løpet av noen uker.

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG
Org.nr: 918405542

GRASROT ANDELEN

32774918405542

NORSK TIPPING

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@gmail.com